

ŞİİRDE ANADOLU RUHU: BAHAETTİN KARAKOÇ'UN ŞİİRİNDE ANADOLU KİMLİĞİ

ANATOLIAN SPIRIT IN POETRY: ANATOLIAN IDENTITY IN BAHAETTİN KARAKOÇ'S POETRY

Yakup ÇELİK* - Hayrunnisa GÜRBÜZ TAŞAN**

ÖZ: Cumhuriyet Dönemi şairlerinden Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde tematik çerçevenin büyük ölçüde Anadolu insanı ve Anadolu coğrafyası etrafında şekillendiği görülmektedir. Şairin şiirlerinde Anadolu, coğrafi, kültürel ve toplumsal boyutlarıyla merkezi bir unsur hâline gelir. Doğa, insan, türküler, halk inançları, gündelik yaşam ve gelenekler bu tematik çerçevenin temel öğeleri arasında yerini alır. Anadolu insanının sevinç, acı, sabır ve inanç gibi tecrübeleri şiirlerde öne çıkan temalardandır. Bu unsurların idealize edilmeden gözleme dayalı bir duyarlılık etrafında ifade edildiği söylenebilir. Bu yönden Anadolu insanı, Karakoç'un şiirlerinde yaşayan ve hisseden bir varlık olarak ele alınmaktadır. Karakoç'un şiir anlayışı, halk edebiyatı geleneğinden beslenerek modern şiirin imkânlarıyla yeniden biçimlenir. Geleneksel halk söyleyişleri ve kültürel unsurlar, şairin üslubunda modern bir dil anlayışıyla yeniden yorumlanır. Bireysel duyarlılık, Anadolu'nun kültürel kimliği ve kolektif hafızası arasındaki etkileşim şiirlerde ortaya çıkmaktadır. Doğa tasvirleri, folklorik öğeler ve Anadolu coğrafyasına dair gözlemler, şairin poetik kimliğinin oluşmasında önemli öğeler arasında değerlendirilebilir. Bu çalışmada, Karakoç'un şiirlerinde Anadolu kimliğinin halk inançları, coğrafi ve kültürel unsurlar bağlamında nasıl kurulduğu ve bu unsurların şiirsel yapı içerisinde ne şekilde bir araya getirildiği incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Modern Şiir, Yerellik, Bahaettin Karakoç

ABSTRACT: In the poems of Bahaettin Karakoç, one of the poets of the Republican Era, it is evident that the thematic framework is largely shaped around the people and geography of Anatolia. In the poet's works, Anatolia is treated as a central element in its geographical, cultural, and social dimensions. Nature, people, folk songs, popular beliefs, daily life, and traditions are among the fundamental elements of this thematic framework. The experiences of the Anatolian people, such as joy, pain, patience, and faith, are prominent themes in the poems. It can be said that these elements are expressed with an observational sensitivity, without idealization. In this sense, the Anatolian people are treated as living, feeling beings in Karakoç's poems. Karakoç's understanding of poetry is shaped by the possibilities of modern poetry, drawing on the tradition of folk literature. Traditional folk sayings and cultural elements are reinterpreted in the poet's style with a modern understanding of language. Individual sensitivity, Anatolia's cultural identity, and the interaction of collective memory are evident in the poems.

* Prof. Dr.-Yıldız Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü/İstanbul- yacelik@yildiz.edu.tr (Orcid: 0000-0001-9252-8221)

** Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Programı Öğrencisi/İstanbul- hayrunnisagurbuz@hotmail.com (Orcid: 0000-0002-2602-6685)

Descriptions of nature, folkloric elements, and observations about the geography of Anatolia can be considered important elements in the formation of the poet's poetic identity. This study examines how Anatolian identity is constructed in Karakoç's poems in the context of folk beliefs, geographical and cultural elements, and how these elements are brought together within the poetic structure.

Keywords: Identity, Modern Poetry, Locality, Bahaettin Karakoç

Giriş

Mekân, insanın yaşam biçimini, düşünce dünyasını, duygu hâlini ve toplumsal duruşunu etkileyen temel bir öğedir. Özellikle modern dönemlerde mekân ile insan arasındaki bağ hem bilim alanında hem de sanatlarda önemli bir araştırma konusu hâline gelmiştir. Psikolojiden sosyolojiye, felsefeden antropolojiye uzanan birçok disiplin, mekânın insan üzerindeki etkilerini incelemekte; aynı şekilde edebiyat, müzik ve resim gibi sanatlarda da mekân, anlam kurucu bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Türk edebiyatında mekânın eserle ilişkisi çoğunlukla roman ve tiyatro üzerinden değerlendirilmiş olsa da son yıllarda yapılan çalışmalar, şiirin de mekân-insan etkileşimini güçlü biçimde taşıdığını göstermektedir. Şiirde mekân çoğu zaman imge ve çağrışımlar aracılığıyla dile gelir, şairin dünyasını, köklerini ve yaşadığı çevrenin izlerini satırlara taşır. Bu çalışma, kuramsal tartışmalardan çok, Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde Anadolu'nun bir yaşam alanı ve kimlik kaynağı şeklinde nasıl yer aldığını; şairin Anadolu'yu hangi duysal, kültürel ve imgesel öğelerle yoğurduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Mehmet Kaplan, bir sanatkârı besleyen başlıca kaynakları "şahsiyet ve hayat tecrübesi, çevresi ve kültürü" olarak ifade eder (Kaplan, 2018: 175). Bu tespit, Bahaettin Karakoç'un şiirleriyle örtüşmektedir. Şairin çocukluk ve gençlik dönemine ait gözlemleri, köy yaşam deneyimleri, aile ve toplum yapısına ilişkin birikimleri şiirlerinde belirgin biçimde yer almaktadır. Karakoç'un yaşadığı çevrenin doğal dokusu, halk inançları ve yerel kültür, şiirsel söylemin temel belirleyicileri arasındadır.

Benzer biçimde, Şükrü Elçin de bir edebî eserin oluşumunda etkili olan temel faktörlerin müellifin kişisel özellikleri, içinde yaşadığı toplum, dönemin koşulları, zaman dilimi ve çevre olduğunu vurgulamıştır (Elçin, 1993: 3). Karakoç'un eserlerinde Anadolu'nun toplumsal yapısı, kültürel sürekliliği, zamanın değişimleri ve mekânın oluşturduğu tarihsel hafıza, tematik örgünün önemli bileşenleri hâline gelmektedir.

Anadolu, yüzyıllar boyunca çeşitli uygarlıkları barındırmış; Türk edebiyatında kültürel ve tarihsel sürekliliğin simgesi hâline gelmiştir. Özellikle Cumhuriyet'ten sonra yazan birçok şair ve yazar, Anadolu'yu hem bir konu hem de anlatılarını kurdukları bir zemin şeklinde ele almıştır. Bu çerçevede Bahaettin Karakoç, Anadolu'nun ruhunu, doğasını, insanını ve değerlerini merkeze alan şiiriyle öne çıkar. Karakoç'un dizelerine

bakıldığında Anadolu hem somut bir yer hem de anlamlarla dolu bir kültür işareti hâlinde işlenmiştir.

Bahaettin Karakoç'un şiir dünyası, Anadolu'nun kültürel, manevi ve halk anlatılarına dayanan değerleriyle iç içedir. Şair, Anadolu insanının yaşayışını, inançlarını, doğayla kurduğu bağı ve toplumsal duyarlılığını dizelerine taşıyarak bu topraklara özgü bir kimliği şiir yoluyla görünür kılar. Karakoç'un şiirinde öne çıkan aşk, doğa, sabır, dayanma gücü ve yurt sevgisi gibi temalar, Türk-İslam geleneğinde yer eden estetik anlayışın izlerini de taşır.

Bahaettin Karakoç, 1960 sonrası Türk şiirine eserleri, dili, şiir anlayışı, kişiliği ve şiiri yeniden canlandırma isteğiyle damga vurmuş bir şairdir. Şairlik sorumluluğunu ciddiyetle taşıması ve şiire yüklediği anlam, onun dikkat çeken yönlerindendir. Şiirlerinde biçim, söyleyiş ve imgeler; geleneğin sesini modern duyarlıkla buluşturan bir yapı sergiler. Özellikle Anadolu'nun kültürel ve halk değerlerini şiirlerinde işleyişi, onun şiir anlayışının temel taşlarından biridir. Karakoç'un bu yönünü değerlendiren çalışmalar, onun şiir çizgisini şu sözlerle özetler: "Anadolu Türk kültürüyle mayalanmış olan şiir geleneğini modern bir anlayışla yeni şartlarda yorumlayarak günümüz insanının algısına ve beğenisine sunmuş, iz bırakan bir şair olmuştur." (Güngör, 2019: 31).

Karakoç'un şiirlerinde Anadolu hem mekân hem de kültürel ve duygusal bir çerçeve şeklinde yer alır. Şair, doğayı şiirin temel malzemesi kabul etmiş ve onu kendi anlatım dünyasına aktarmayı esas almıştır. Ramazan Avcı'ya göre; "Gönülden bağlandığı Anadolu'yu, Anadolu coğrafyasını şiirlerinde bütün yönleriyle ele almış, bu coğrafyayı bazen bir tema, bazen de duygularını anlatma aracı olarak kullanmıştır. Karakoç'a göre en güzel mektep tabiattır. En zengin materyal onda vardır, önemli olan "ona alışmak, onu kendine alıştırmaktır." (Avcı, 2012: 67)

Bahaettin Karakoç, halk şiiri geleneğinden beslenirken modern şiir diliyle de bir sentez oluşturmuştur. Şiirleri sade ve anlaşılır bir dille yazılmakla birlikte anlam yoğunluğu taşır; bu anlam dünyası Anadolu'nun köylerinden, dağlarından, yaylalarından ve orada yaşayan insanların yaşamından ilham alır.

Karakoç'un şiirlerinde Anadolu kimliği tematik bir eksen üzerinden işlendiği gibi dil ve söylem aracılığıyla da işlenmektedir. Kullanılan dil, yerel ağızlar, halk söyleyişleri onun dizelerinde kültürel ve coğrafi kimliğin şiirsel göstergesidir. Bu yönelim geleneğin devamını sağlamakla birlikte modern şiir anlayışıyla da bütünleşir. Nitekim onun söylemi, gerçekçidir ve yerlidir. Karakoç'un dili, Anadolu'nun dili; onun söylemi, Anadolu'nun tarihî ve kültürel belleğidir.

1. Halk İnançları ve Anadolu'nun Kültürel Zenginliği

Toplumsal bir varlık olan insana özgü olan belirti, nitelik ve özelliklerle, birinin belirli bir kimse olmasını sağlayan şartların bütünü özelliğiyle tanımlanan (*Türkçe Sözlük*, 1998: 132) kimlik, edebiyat alanında

metinler aracılığıyla yeniden inşa edilen bir olgudur. Anadolu kimliği, Türk şiirinde, coğrafya ile kültürün örtüştüğü bir alan niteliği taşır. Halk inançları, kolektif hafıza, doğa betimlemeleri ve toplumsal ilişkiler, bu kimliğin edebi ortamda somutlaştığı başlıca unsurlardır.

Anadolu, farklı dönemlerde birçok uygarlığın bir araya geldiği bir medeniyet merkezi niteliğiyle ilgi görür. Bu coğrafya, Türk tarihinin izlerini taşır. Yüzyıllarca burada yaşamış çeşitli milletlerin ve farklı kültürlerin bıraktığı birden fazla kültürün izlerini taşıyan bir mekân olan Anadolu, bünyesinde barındırdığı birikimiyle halk inançlarının oluşumunda ve kolektif hafızanın şekillenmesinde bir rol oynamıştır.

Bahaettin Karakoç, Anadolu'yu şiirlerinde tarih, kültür ve inancın kesiştiği bir alan şeklinde ele alır. Bu yaklaşım, onun mekânların ve yapıtların ardında yatan hayat tarzını, inanç sistemlerini ve toplumsal hafızayı özümsemesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle Anadolu, Karakoç'un şiirinde anlamın açığa çıktığı bir mekân ve kültürel aidiyet ile tarihsel belleğin yansıması biçiminde değerlendirilebilir. Beyhan Kanter ise Karakoç'un Anadolu'ya analiz ederken şiirinin bu yönlerini şu biçimde yorumlamaktadır:

“Anadolu hem tarihsel hem kültürel belleği hem de dini referansları ile Bahattin Karakoç'un şiir evreninde ayrıcalıklı bir yer edinir. Karakoç'un Anadolu duyarlığı, memleket sevgisi ekseninde gelişen “millî romantik duyuş tarzı”nı ve aidiyet bilincini yansıttığı biçimdedir. Şair, Anadolu'yu sadece pastoral bir peyzaj olarak değil aynı zamanda farklı kültürleri bir arada barındıran tarihsel ve destansı bir mekân olarak betimler. “Mavi Sevda” şiirinde; “sır yüklü kümbetlerle yıkık kervansaraylarla/ tarihi konuşturur bu ermiş Anadolu” dizesiyle Anadolu'yu kubbeleriyle, bahçeleriyle, kümbetlerle, yıkık kervansaraylarla, tarihi konuşturan bir “ermiş” olarak kutsaması, Anadolu'nun samimiyetle şeklinin hayat tarzı ve kültürel belleğini özümsemesi anlaması ile ilintilidir.” (Kanter, 2018: 33).

Türk edebiyatında halk kültürü ve kolektif bilinç etmenlerini modern şiirle harmanlayabilen şairlerin içerisinde Bahaettin Karakoç' un da yer aldığı söylenebilir. Onun şiiri, yaşanan coğrafyanın tarihsel ve kültürel birikimiyle ilişkilidir ve halkın ortak yaşantılarına, duygularına ve inançlarına yer verir. Karakoç'un şiirinde Anadolu'nun folklorik değerleri, halk hikâyeleri, dinî ve tasavvufî motifler, dilin yerel özellikleriyle birlikte ele alınmaktadır. Dolayısıyla onun şiiri, bireysel bir iç dünyanın dışavurumu ve geniş bir kültürel belleğin yansıması şeklinde değerlendirilebilir.

Şair, halkın yaşantısını merkeze alarak yazdığı dizelerinde, köy yaşamının gerçekliğini romantize etmeden işleyerek insanın doğayla, inançla ve toplumla kurduğu ilişkiye de şiirsel bir mana yükler. Bu durum onun şiirini estetik bir metin olmanın ötesinde sosyolojik ve kültürel bir

belge niteliği taşır hâle getirmektedir. Nitekim Karakoç'un halkla kurduğu bu bağ, onu modern Türk şiiri içerisinde özgün bir yere konumlandırmıştır.

2. Halk İnançlarının Şiirsel Anlatımı: Kadîm Kimlik, Mekân ve Dua Üzerine

Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde Anadolu'nun kültür ve inanç dünyası önemli bir yer tutmaktadır. Şair, özellikle halk inançları, tasavvufi olgular ve mitolojik unsurlardan yararlanarak göndermelerde bulunur. Bu göndermeler şairin kimliğini ve dünya görüşünü yansıtmakla birlikte Anadolu insanıyla kurduğu gönül bağını da ifade eder.

Halk inanışları, kökeni eski inanç sistemlerine uzanan ve resmî dinî yapı içinde biçim değiştirerek varlığını sürdüren kültürel unsurlardır. Anadolu coğrafyasında özellikle eski Türk inançlarının izleri halk kültüründe yaşamaya devam etmektedir (Ünal, 2004: 43). Bu tarihsel süreklilik, Karakoç'un şiirinde sembolik bir düzlemde yeniden yorumlanır.

Karakoç'un dizelerinde halk inançlarına dair birçok sembolik unsur yer alır. Tasavvufi motifler, ölüm ve ahiret inanışı, doğaüstü varlıklar ve halk kültüründe yer etmiş figürler, şairin poetik dünyasında anlam kurucu öğeler niteliğinde işlev görür.

Hızır, derviş tipi ve doğaüstü semboller, Karakoç'un şiirinde estetik ve metafizik boyut kazandıran temalar arasındadır. Şairin *Kar Sesi* adlı eserinde geçen "İki gönül bir olmuş, binmiş Hızır'ın boz atına" (2015, s. 65) dizesi, bu sembolik kullanımın örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Anadolu halk inanışında Hızır, sıkıntı anlarında ortaya çıkan, yol gösteren ve kutsallık atfedilen bir figürdür. Bu bağlamda "boz at", Hızır'ın zaman ve mekân sınırlarını aşan yolculuklarında eşlik eden sembolik bir unsur özelliğiyle dikkati çeker. Karakoç'un bu tür imgeleri kullanması, halk inanışlarının modern şiirin anlatım biçimleriyle yeniden yorumlanmasına olanak tanımaktadır. Şair, geçmişin kadîm imgelerini modern şiirsel söylemle buluşturarak kültürel sürekliliği şiir aracılığıyla görünür kılar.

Karakoç'un şiirlerinde halk inanışlarının bu şekilde kullanımı, mistik bir atmosfer oluşturma aşamasında; kadîm kimlik, mekânsal aidiyet ve dua merkezli maneviyatın şiirde kapsamlı biçimde ele alınmasını sağlar. Böylelikle halk inançları, şairin poetikasında kültürel mirası yansıtan ve modern duyarlılıkla birleşen özgün bir söylemin temel unsur işleviyle ortaya çıkar.

Simgeler ve imgesel dil kullanımıyla mistik, tasavvufi ve doğayla iç içe geçmiş bir anlam dünyası sunan Karakoç'un şiirlerinde, Anadolu'nun inanç dünyası, doğayla kurulan mistik ilişkiler ve özellikle de Hızır figürüne yüklenen anlamlar ön plana çıkar. *Seyran* isimli şiir kitabında Hızır imgesi şu dizelerle karşımıza çıkar:

"Hızır seher vakti geçer
Beyaz lâleler ölçeği,
Bırakır tutsak kuşları

Ezanlar... çağrı çiçeği;

Gider, gelene gelene

Gider, gelene gelene.” (Karakoç, 2012b: 69)

Yakup Çelik’e göre bu dizelerde yer alan Hızır, seher vakti, beyaz lâle, tutsak kuş ve çağrı çiçeği gibi unsurlar, Anadolu insanının tabiatla kurduğu yakın ilişkiyi ve gündelik yaşamında sürekli yanı başında hissettiği inanışlar ile simgesel kavramları işaret etmektedir (Çelik, 2015: 7).

“Seher vakti”, tasavvufta ve halk kültüründe maneviyatın yoğun hissedildiği zaman dilimlerinden biri olarak kabul edilir. Burada Hızır’ın görünmeden geçip gitmesi, halk inanışlarında ona atfedilen “zamanı geldiğinde ortaya çıkan yardım edici ruhani varlık” niteliğiyle ilişkilendirilebilir. “Beyaz lâle”, masumiyet ve saflık simge işleviyle öne çıkarken, “ölçek” sözcüğü burada sembolik bir ölçüt anlamı taşımaktadır. Bu kullanım, Hızır’ın geçtiği yerlerde bıraktığı etkinin saflık ve doğa güzelliğiyle ilişkilendirildiğini düşündürür.

Hızır’ın gelişle kuşların salınması, halk inançlarında kurtuluş, özgürleşme ve umutla ilişkilendirilebilecek bir imge işleviyle değerlendirilebilir. İslam kültüründe ibadete çağrı anlamı taşıyan “ezan”, “çağrı çiçeği” ifadesiyle birlikte daha estetik ve sembolik bir anlatıma kavuşmuş; bu yönüyle hem ibadete daveti hem de içsel uyanışı sembeler hâle gelmiştir. Son dizeler, Hızır’ın arayış içinde olan kişiler tarafından fark edilebileceğine işaret etmektedir.

Karakoç’un bu dizelerinde, maddi gerçekliğin aşılmasının içsel bir uyanış ve manevi hazırlıkla mümkün olabileceğine dair bir anlam ortaya konmaktadır. Bu bağlamda Hızır, arayış ve hakikate yönelişi temsil eden bir sembol olarak işlev görür.

Onun dizelerinde mistik imgelerle folklorik öğeler iç içe geçerken; Anadolu insanının ruh dünyası, doğayla kurduğu ilişkiler ve hakikat arayışı semboller aracılığıyla görünür hâle gelir. Bu bağlamda, Karakoç’un şiirinde “derviş” motifi ve mistik dönüş teması, doğadaki hareketle birleşerek bir anlam dünyası oluşturur.

Bahaettin Karakoç, “Erciyes” başlıklı şiirinde derviş figürünü Anadolu’nun fiziksel unsurlarına yüklenen kültürel ve inançsal değerlerle ilişkilendirerek kurgular. Şiirde Anadolu irfanı, “Hak esriği”, ifadesiyle Allah aşkı etrafında şekillenen tasavvufi bir bilinç hâliyle özdeşleştirilir. Dervişin vecd hâlindeki dönüşünün kuşun raksına benzetilmesi, doğadaki devinim ile tasavvufi vecd arasında sembolik bir benzerlik kurar. Bu bağlamda Erciyes tespih çeken, zikreden bir varlık görünümü kazanır:

“Bir raksı var ki kuş gibi,

Göğü ısıtır düş gibi...

Hak esriği derviş gibi

Hep tespih çeker Erciyes.” (Karakoç, 2016: 240)

Bu dizelerde doğa unsuru ile tasavvufi söylem iç içe geçirilerek mekân, inanç ekseninde yeniden anlamlandırılmaktadır.

Karakoç, Anadolu'nun kültür ve inanç temelli hafızasını modern şiir diliyle harmanlayarak kendine özgü bir üslup oluşturmıştır. Şairin şiirlerinde, toplumun tarihsel belleği, halk inançları ve manevî yönelimleri, duygu ve düşünceyle yoğrulmuş bir anlatımla yansıtılır. Bu doğrultuda şu dizelerde:

“Câmilerle, türbelerle karıştım

Kadîm kimliğim oldu Eyyüp'teki her çınar

Duygulandım, düşündüm, duâ ettim

Haliç bu güldestede sadece bir derkenar” (Karakoç, 2015: 275)

İnanç mekânlarının bireysel kimlik inşasıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Camiler, toplu veya bireysel ibadetin gerçekleştiği alanlar olup kişinin dinsel aidiyetini görünür kılar. Türbeler ise Anadolu halk kültüründe manevî güce sahip olduğuna inanılan şahsiyetlerle ilişkilendirilen ziyaret yerleridir. Ziyaret yerleri, dinî ve manevî yönü öne çıkan kimselerin yattığı ve kutsal kabul edilen mekânlar olarak tanımlanmakta; bu mekânların sahip olduklarına inanılan manevî güç ve meziyetler, onları önemli bir çekim merkezi hâline getirmektedir (Günay, 2003: 7). Aynı zamanda evliya inancı çerçevesinde şekillenen ziyaretler, dilek dileme ve adak adama uygulamalarıyla kolektif hafızada yer edinir.

“Eyyüp” ve “çınar” imgeleri, tarihsel süreklilik ve kutsal mekân algısını çağrıştırmakla bireysel deneyimi kültürel bellekle ilişkilendirir. Böylelikle mekâna atfedilen kutsallık, şiirde kişisel bir yönelimle birleşmektedir. Dua eylemi ise öznenin manevî bir arınma arayışını ifade eder. Bu bağlamda halk inancı, Karakoç'un şiirinde bireysel tecrübe ile toplumsal hafıza arasında bir bağ kurar.

Nitekim dinî folklor ve manevî inançlara yönelen birey; ihtiyaçlarını gidermek, dileklerini gerçekleştirmek, huzur ve güven duymak, umutlanmak ve içsel bir rahatlama sağlamak istemektedir. İnanç sistemleri bu beklentileri ne ölçüde karşılayabiliyorsa o ölçüde etkili ve süreklilik arz eden yapılar hâline gelmektedir (Tanyu, 1976: 142). Bu yönüyle Karakoç'un dizelerinde dua ve kutsal mekân, bireyin varoluşsal arayışına karşılık bulan sembolik alanlar olarak anlam kazanır.

Anadolu'nun halk inancı ile tarihsel belleğinin kesiştiği bir şiirinde Bahaettin Karakoç, inanç ve tarih unsurlarını estetik bir bütünlük içinde ele alır:

“Sır yüklü kümbetlerle yıkık kervansaraylarla

Tarihi konuşturur bu ermiş Anadolu

Camiler, şadırvanlar (çok sesli, çok köşeli)

Billurlaşmış bir evren çizerken anlam dolu” (Karakoç, 2012b: 287)

Bu dizelerde Anadolu'nun manevî ve tarihsel geçmişini görünür kılan bir söylem vardır. Kümbet, kervansaray, cami ve şadırvan gibi mimari unsurlar, halkın inanç dünyasıyla ilişkilendirilen mekânlar olarak şiirde yer alır. Anadolu, burada "Ermiş Anadolu" ifadesi ise coğrafyanın kişileştirilmesi yoluyla ona kutsal bir geçmiş ve manevî bir değer atfedildiğini düşündürür. Karakoç, şiirlerinde Anadolu'nun kolektif bilinçaltından gelen bu kökleşmiş figürlerle, Anadolu insanının inancını estetik bir boyutta yansıtır.

3. Kolektif Hafızanın İzleri

Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde Anadolu'nun ortak tarihsel ve kültürel öğeleri öne çıkmaktadır. Şair, yöresel sözcükler ve toplumsal olaylara ilişkin imgeler aracılığıyla, toplumun ortak kültürel belleğini şiirsel bir malzeme aracılığıyla işler. Halk inançları ve kuşaktan kuşağa aktarılan dil ve semboller, Karakoç'un şiirlerinde farklı düzeylerde yer alır.

Maurice Halbwachs, kolektif hafızayı bireylerin toplumsal etkileşimleri aracılığıyla yeniden inşa edilen bir bellek biçimi şeklinde tanımlar. Ona göre insanlar, yaşamadıkları dönemleri de yaşayanların bıraktıkları izler aracılığı ile hafızalarına birer anı olarak kaydedebilir (Halbwachs, 2017: 52). Karakoç'un şiirlerinde Anadolu insanının geçmiş deneyimleri, bu kolektif hafızanın bir izdüşümü biçiminde dizelere aktarılmaktadır.

Örneğin Karakoç'un "Gövermiş Gök Ekince" adlı şiirinde, Anadolu'nun doğal güzellikleri ve köy yaşamına ilişkin ortak hafıza öğeleri şiirsel bir biçimde dile getirilir. Şairin Anadolu kimliğini şiirsel bir çerçevede aktarmasına olanak sağlayan bu bağ, bireysel duygular ile toplumsal anılar arasında da bir köprü kurar.

"Gövermiş gök ekince

Uyandım bengi bengi..." (Karakoç, 2012b: 180)

Bu şiir, Anadolu'nun köy yaşamını ve toprağı merkeze alan bir anlatım sunar. Kullanılan imgeler, Anadolu insanının gündelik yaşamı, manevi değerleri ve tarihsel birikimi ile ilişkili öğeleri yansıtır. Bu yönüyle Karakoç'un şiiri, yerel kültürel öğeleri şiirsel bir çerçevede ele alır. Yakup Çelik'e göre: "Öncelikle şiirin adı alt Anadolu kültürü ile yoğrulmuş insanların veya o kültürden bilinçli olarak haberdar olanların tanımlayabileceği türdendir. Bu şiirde Anadolu'yu, köyü, toprağı yürekten seven bir şairin varlığı söz konusudur." (Çelik, 2015: 12). Bu değerlendirme, Karakoç'un Anadolu'yu şiirlerinde kültürel ve toplumsal öğeleri içeren bir anlatım alanı şeklinde ele aldığını destekler.

Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde, bireysel anlatım aracılığıyla Anadolu'nun kolektif kültürel ve tarihsel hafızasına gönderme yapan unsurlar dikkat çeker. Karakoç'un şiirlerinde Anadolu, tarihsel, kültürel ve inanç temelli öğeleri kapsayan bir anlatım alanı şeklinde görünür. Bu durum, şairin Anadolu insanının yaşam biçimini, geleneklerini ve ritüellerini farklı bağlamlarda ele almasına olanak sağlamaktadır.

Aşağıdaki dizeler, Karakoç'un Anadolu'ya özgü töre ve inanç uygulamalarını şiirsel bir çerçevede nasıl aktardığını göstermektedir:

“Kayı töresi gereği

Buz gibi soğuk suyla çimdirmişler beni

Höllüğe belemenden önce

Bir güzel tuzlamışlar bedenimi

Zahir kokmasın diye

Adımı koyarken kulağıma ezan okumuşlar

Harama, çirkine bakmasın diye

At sırtından inmeyen erlerden

Erenlerden hayır dualar almışım” (Karakoç, 2012a: 406)

Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde geleneksel Anadolu kültürü, kimliğin oluşumuna ilişkin önemli bir unsur olarak yer almaktadır. Şiirde geçen “Kayı töresi” ifadesi, Oğuzların Kayı boyuna gönderme” yaparak kültürel kökenle bağlantı kurar. “Çimdirmek” fiili ise Anadolu’da yeni doğan bebeğe uygulanan geleneksel yıkama işlemine işaret etmektedir. Dizelerde, doğum sonrası gerçekleştirilen tuzlama, höllüğe belenme ve kulağa ezan okuma gibi uygulamalar sıralanmaktadır. Kültürel geleneğin bir parçasıdır olan bu ritüeller, bireyin toplumsal ve sembolik anlamda kabulünü de belirtmektedir.

“At sırtından inmeyen erlerden / Erenlerden hayır dualar almışım” dizesinde iki temel figür bir araya getirilir: “At sırtından inmeyen erler” Türk tarihinde alp tipini, savaşçı kişiliği temsil ederken; “erenler” , tasavvufi bağlamda maneviyatı güçlü kişileri simgeler. Bu iki figür, Türk-İslam sentezinin kültürel bir yansıması niteliğinde Anadolu şiirinde önemli bir yer tutar. Dizede yer alan “hayır dua” ifadesi ise yeni doğan çocuğun toplumsal ve ahlaki bir çerçevede yetişmesi beklentisini ifade eden bir motiftir.

Şiirdeki ritüeller ve ifadeler (çimdirmek, höllüğe belemek, tuzlamak, ezan okumak, dua almak), Anadolu’da süregelen geleneksel halk kültürünün örneklerindendir. Anadolu’yu bir “kimlik” çerçevesinde ele alan Karakoç'un bu dizelerinde, sözlü kültür, töre anlayışı, İslami gelenekler ve halk inançlarıyla bütünleşmiş bir yapı görülür. Karakoç, bu unsurları bireysel gözlemleriyle birleştirir ve şiirinde tarihsel-kültürel bir bağlam oluşturur; böylelikle Anadolu’yu yaşayan bir toplumsal ve kültürel gerçeklik biçiminde aktarır.

Bahaettin Karakoç'un şiir dili, Anadolu'nun kültürel birikimini ve tarihsel belleğini şiirsel biçimde aktarma amacı taşıyan bilinçli bir edebi yaklaşımdır. Dili estetik bir araç aracılığıyla kullanan şair, yerel ve tarihsel unsurları da koruyarak geleneksel ile modern bütünlleştirir. Karakoç'un kelime seçimleri, halk söyleyişlerinden, eski Türkçeden ve tasavvufi geleneğin dilinden beslenir. Bu anlayış, şiir dilinde Anadolu insanının kültürel sesini ve şairin bireysel bilincini estetik bir biçimde ortaya koyar.

Şairin dil anlayışı, yüzeysel sadeleştirme yaklaşımlarından uzaktır. Anadolu'nun toplumsal ve kültürel belleği şiirlerinde derin bir tarihsel ve kültürel bağlam içinde ifade edilir.

Araştırmacılar, Karakoç'un dilini Anadolu'nun kültürel belleğini yansıtan bir araç olarak tanımlanmaktadır. Şairin kelime seçimleri ve imgeleri, okuyucuda ortak kültürel kodları harekete geçirir. Karakoç'un şiirine dair yapılan bir yorumda bu durum şöyle dile getirilmiştir:

“Kitabı okur okumaz, yeni/ özgün ve bizden bir edanın, bizden bir irfanın cazibesine kapıldım. Hasretini çektiğim, duygu ve düşünce yoğunluklu, entelektüel şiir, bu şiirdi. Bu kelime ve imaj zenginliği, bu ürperten lirizm, zamanla iflah olmaz bir tutkuya dönüştü. Nereden buluyordu, bu buram buram Anadolu tüten, efsunlu kelimeleri? Estetik bir şok, edebî bir şaşkınlık yaşıtıyordu okuyucuya” (Yazıcı, 2003: 28).¹

Bu yorum, Karakoç'un şiirinin Anadolu'nun kültürel belleğine ait unsurları yeniden ürettiğini göstermektedir. Bahaettin Karakoç'un şiir dili, Anadolu'nun sözlü kültürü ve halk geleneğiyle doğrudan ilişkilidir. Şair, dizelerinde yerel söyleyişleri ve geleneksel sözcükleri özenle seçerek Anadolu'nun kültürel ve tarihsel birikimini şiirsel anlatımın bir parçası hâline getirir. Bu bağlamda, Karakoç'un dili üzerine yapılan değerlendirmeler, şairin halk diline ve geleneksel sözcüklere yaklaşımını ortaya koymaktadır. Yunus Emre Uyar ve Gamze Uyar da bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

“Dili de Yûnusçadır Bahaettin Karakoç'un. Kucağında öz dilinin nimetlerini bir Anadolu çiftçisi özeniyle biriktirip onların genetiğine ilişmeden serper dizelerine. Bir sözcüğü öz dilinde bulursa kolay kolay kaybetmez. Yeri gelir 'hücre'ye 'göze' der. Okurun bilincinden sözcüğün köküne ani bir atıf tasarlar. Vecde gelmez, esrir; çürüyüp erimez giysisi, halk ağzından eprir; gökleri selamete değil esenlikle kucaklamayı tercih eder; kimseden çekinme-den 'bilişmek' ister; şiirini ajandaya değil andacına karalar” (2018: 8).

Dolayısıyla Karakoç'un şiirine baktığımızda bir kültürün, bir dilin ve bir coğrafyanın şiirsel hafızasını temsil ettiği görülmektedir. Zira onun şiirlerinde kullandığı her kelime, bir medeniyet anlayışının izidir.

4. Karakoç'ta Anadolu Doğasının Şiirsel İşlevleri

İnsanın iç dünyasıyla çevresindeki doğa arasında kurduğu ilişki, edebiyat ve sanatın önemli temalarından biri olarak öne çıkmaktadır; özellikle toplumsal yaşamın yükünden bunalan birey, doğayı bir sığınak ve manevi bir mekân şeklinde görür. Şükrü Elçin'e göre; “Tabiata kalbin gözüyle bakan, cemiyetten bıkınca, içtimaî hayattan azap duymaya başlayınca tabiata sığınan, tabiatın sinesinde tatlı bir rehâvet içinde

¹ Bahsedilen kitap, şairin *Sevgi Turnaları* isimli şiir kitabıdır.

dertlerini unutmaya çalışanlar, insanın içsel tabiatı ile çevre/doğa arasında bir bağ kurarak tabiatı bir mâbed olarak algılamaktadır.” (Elçin, 1993: 9).

Bachelard’a göre “kırlara açılan kapılar bize, dünyaya sırtı dönük bir özgürlük sunar gibidir” (Bachelard, 1996: 37). Bu bakış açısıyla Karakoç’un şiirlerinde Anadolu doğası, şairin iç dünyasını yansıtan ve duygularını ifade etmesine imkân sağlayan bir ortamdır. Anadolu’nun dereleri, dağları, yaylaları ve köy yaşamı, bireyin yalnızlık, huzur ve sükûnet arayışıyla birlikte anlam kazanır. Karakoç, doğayı bir anlatım aracı görevini üstlenerek, toplumsal ve bireysel deneyimleri, kültürel değerleri ve tarihsel hafızayı şiirine taşır.

Anadolu, kendine has doğasıyla, dört farklı mevsimiyle, jeopolitik konumuyla önemli bir coğrafyadır. Bu durum edebiyatçıların ilgisinin Anadolu coğrafyasına yöneltmiş ve sanatçılar, bu coğrafyaya olan muhabbetlerini eserlerinde işlemiştir (Saltık, 2010: 88). Karakoç’un şiirlerinde de bu coğrafi ve kültürel değerler, bireysel ve toplumsal deneyimlerle birleşerek şiirsel bir evren oluşturur.

Bahaettin Karakoç’un şiirlerinde coğrafya, şairin üzerinde yaşadığı, çeşitli görevleri üstlendiği gezip görme fırsatı bulunduğu Anadolu coğrafyasıdır. Şairin şiirlerinde görülen dağ, çiçek, toprak, yağmur, ırmak gibi unsurlar şair tarafından ele alınan doğa unsurlarıdır. Karakoç için doğa Anadolu’nun kendisi hâline gelmiştir. Bahaettin Karakoç, Anadolu’nun çeşitli bölgelerini gezmiş bir şair özelliğiyle, gördüğü yerleri kendine özgü bir üslupla şiirlerine işlemiştir. Bazı araştırmacılar, bu yaklaşımı Evliya Çelebi’nin seyahat yazılarına benzetir. Ramazan Avcı’ya göre: “Evliya Çelebi gezip gördüğü yerleri nasıl yazıya dökmüşse Karakoç da gezdiği gördüğü yerleri kendine has üslubuyla şiire adeta nakşetmiştir” (Avcı, 2012: 76). ifadesi, Karakoç’un Anadolu’yu şiirlerinde doğal, kültürel ve toplumsal öğeleri bir bütün olarak işlediğini göstermektedir. Türk şiirinde Anadolu’nun ruhunu doğayla, halkla ve inançla bütünleştirerek dile getiren Karakoç’un şiirinde doğa, estetik bir güzelliğin haricinde duygu, zaman, aidiyet ve maneviyatın simgesel bir sesidir. Anadolu ise bu sesin hafızası ve şiirsel taşıyıcısıdır: Bahaettin Karakoç’ta doğa, fiziki bir mekân olmanın ötesindedir. Şair, gözlemlediği doğal unsurları kültürel, dini ve tarihsel boyutlarla kendi özüyle bütünleştirir. Doğa, Karakoç için Anadolu’yu temsil eder ve şair bu coğrafyaya gönüllü bir bağ kurar. Böylece, yaşadığı çevrenin tüm doğa unsurları şiirlerinde yer bulur ve şair, doğayla bütünleşmiş bir bakış açısına ulaşır (Aydın, 2003: 33).

Anadolu’nun hafızasını tutan şairin şiirlerinde dağlar, kuşlar, yaylalar kimliği olan birer unsurlardır. Karakoç’un şiirinde Anadolu ile konuşulur, doğa ile dua edilir. Doğa güzelliğin ötesinde, inanç ve arayışın temsilcisidir. Karakoç’un pek çok şiirinde, Anadolu’ya ve onun kaybolmakta olan değerlerine karşı bir özlem temasının işlendiği görülmektedir. Oğuz Cebeci, geçmişe ait değerli olayların ve nesnelerin bellekte korunduğunu ve hayal gücünü harekete geçiren nesnenin zamanla, temsil ettiği duygunun ve

ilişkinin kendisi haline geldiğini dile getirmektedir. Bu yüzden, geçmişe ait bir duygu beslemek, bu duyguyu temsil eden ve bellekte görsel bir izlenim olarak saklanan bir nesne tarafından esinlenmiş olmaya bağlıdır (Cebeci, 1996: 132). Karakoç da şiirlerinde, hasret duyulan unsurların artık bir geçmiş durumunda kaldığını şu dizelerle ifade etmektedir:

“Gün burnunda sincaplar
Çıkardı yuvalarından
Öterdi deliceler
Kan damlardı vakte
Al al gelinciklerin
Boy atardı çavdarlar
Türkülerle çınlardı
Yollar, bağlar, tarlalar
Orada kaldı” (Karakoç, 2012b: 130)

Anadolu’ya özgü bir dil ve imgelerle donatılan bu dizelerde, doğayla iç içe yaşam, köy yaşamının gündelik düzeni ve halk müziğinin mekânı kapsayışı yansıtılmaktadır. Şair, “Gün burnu” ifadesiyle şafağın ilk anlarını kendine özgü bir üslupla aktarır. Gelincikler ve çavdar, Anadolu’da çok bulunan bitkilerdir. Bir diğer dizede yer alan türkü, Anadolu kültürünün taşıyıcılarından biri olarak doğanın sesiyle bütünleşir.

Bahaettin Karakoç’un eserlerinde “türkü” kavramına sıkça yer vermesi, onun halk edebiyatı geleneğinden beslenen bir şiir anlayışına sahip olduğunu göstermektedir. Şairin türküyeye yaptığı göndermeler benimsediği estetik anlayışın yanında yaşadığı çevredeki insanların kültürel yapısıyla ilgilidir. Karakoç’un şiirleri incelendiğinde, Anadolu insanının günlük yaşamında türkünün önemli bir yer tuttuğu ve şairin bu kültürel atmosferine dizelerine taşıdığı görülmektedir.

Şiirde Anadolu insanının toprağa bağlı yaşamı öne çıkar; çavdar, buğday, arpa gibi ürünler köylünün hayatının merkezindedir. Şair, bir köy sabahının görüntüsünü çizerken artık bu ortamın geçmişte kaldığının da üstüne basar. “Orada kaldı” ifadesi, Anadolu’ya duyulan sevgi ve hasret birlikte aktarır. Bachelard’ın tespitiyle, “uzak geçmiş, bir imgenin parlamasıyla, yankılanmalarla titreşir ve bu yankılanmaların hangi derinliklere yansıyacağı, nerede söneceği hiç kestirilemez.” (Bachelard, 1996: 8). Dolayısıyla “orada kaldı” ifadesinde geçmişin derinlikleri yansıtılır.

Sonuç

Bu etütte Bahaettin Karakoç’un şiirlerinde Anadolu kimliğinin nasıl ele alındığı incelenmiştir. Karakoç’un şiirlerinde Anadolu, kültürel, toplumsal ve doğal unsurların bir araya geldiği mekân olarak görülür. Şair, Anadolu’ya özgü yaşam biçimlerini, doğayı, halk kültürünü ve geleneklerini şiirlerinde sıkça işler.

Etüdümüz, Karakoç'un Anadolu'yu herhangi bir ideolojik fikre dayandırmadan ele aldığını göstermektedir. Şair, bu coğrafyayı kültürel kimlik ve tarihsel hafızayla ilişkilendirir; tarihini ve folklorik unsurlarını kendi yorumuyla şiirine yansıtır.

Karakoç'un poetik anlayışında Anadolu, tarihsel birikimi, kültürel sürekliliği ve doğal çevresiyle bir referans alanıdır. Coğrafi ve kültürel unsurlar, şiirinin temalarını destekler ve kimlik boyutunu şekillendirir. Karakoç'un eserleri, modern Türk şiirinde Anadolu merkezli bir estetiğin devam ettiğini ve Anadolu'nun edebî kimlik oluşturmadaki rolünü göstermektedir.

Doğal ve kültürel özellikleriyle anlatılan Anadolu, Karakoç'un şiirlerinde ne geçmişi romantize eder ne de abartıya kaçır. Bu tutum sayesinde Anadolu'nun kültürel mirasını aktarırken şiirini özgün bir üslupla sunmaya gayret eder. Eserleri birer kültürel belge olarak sayılabilecek Karakoç'un şiirinde yer alan motifler, halkın ortak yaşamını, inançlarını ve kültürel birikimini iletir. Bu motifler Anadolu'nun geçmişini anlamak ve kültürel sürekliliği sağlamak için birer kaynak görevi üstlenmektedir. Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde Anadolu, halk inançları, doğa unsurları ve kültürel öğeler aracılığıyla ele alınmaktadır. Şair, bu unsurları bireysel gözlemleriyle birleştirerek şiirlerinde kültürel ve toplumsal bir anlatım ortaya koyar. Bu yaklaşım, Karakoç'un geleneksel öğeler ile modern duyarlık arasında bir bağlantı kurmasına olanak sağlayarak Karakoç'un eserlerini Anadolu kimliği üzerine yapılan edebiyat çalışmaları için bir kaynak hâline gelir.

Bu bağlamda çalışmada ele alınan halk inançları, kadîm kimlik unsurları, dua motifleri, kolektif hafıza öğeleri ve Anadolu doğasına ilişkin tasvirler birbirinden bağımsız temalar olarak değerlendirilmemelidir. Söz konusu unsurlar bir bütün olarak ele alındığında Karakoç'un şiirlerinde Anadolu kimliğini oluşturan temel yapı taşları hâline gelmektedir. Şairin şiirlerinde Anadolu, coğrafi bir mekân olmanın yanında kültürel belleğin, ortak değerlerin ve toplumsal aidiyetin taşıyıcısı olarak işlev gören bir kimlik alanına dönüşmektedir.

Araştırmanın ortaya koyduğu temel sonuçlardan biri de Karakoç'un şiirlerinde Anadolu ruhunun inanç, hafıza, mekân ve doğa ekseninde şekillenen bütün bir yapı hâlinde ortaya çıkmasıdır. Halk inançları ve dua motifleri Anadolu'nun manevi dünyasını görünür kılarken, kolektif hafızaya ilişkin unsurlar kültürel sürekliliğin korunmasına katkı sağlamaktadır. Buna karşılık doğa unsurları yalnızca estetik bir tasvir aracı olarak kullanılmamakta; Anadolu insanının yaşam biçimini, aidiyet duygusunu ve kültürel varoluşunu destekleyen sembolik bir değer taşımaktadır.

Karakoç'un şiirlerinde Anadolu, anlatılan bir tema olmanın ötesine geçerek kimlik üreten ve anlam kazandıran bir referans çerçevesine dönüşmektedir. Şairin Anadolu'ya yaklaşımı, geleneksel kültürel unsurları modern şiir duyarlılığı içerisinde yeniden yorumlamasına imkân tanımış;

böylelikle yerel kültür unsurlarının şiirsel bir bütünlük içinde yeniden üretildiği görülmüştür. Dolayısıyla Karakoç'un şiirleri, Anadolu'nun kültürel zenginliğini yansıtan ve Anadolu kimliğinin şiir dili içinde nasıl inşa edildiğini gösteren önemli eserler olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Yazılı Kaynaklar

- Avcı, R. (2012). *Türk şiirinin beyaz kartalı Bahaettin Karakoç*. Ankara: Öncü Yayınevi.
- Aydın, E. (2003). Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde Anadolu coğrafyasına ait izlenimler. *Türk Edebiyatı Aylık Fikir ve Sanat Dergisi*, 31 (357), 32-34.
- Bachelard, G. (1996). *Mekânın poetikası*. (çev.: Aykut Derman), İstanbul: Kesit Yayınları.
- Cebeci, O. (1996). Selim İleri'nin dünyasına doğru. *Defter Dergisi*, 9 (28), 116-132.
- Çelik, Y. (2015). Türk şiirinde farklı bir Anadolu sesi: Bahattin Karakoç'un şiiri. *Sabah Esintileri*. İstanbul: Ada Ofset Matbaacılık.
- Elçin, Ş. (1993). *Türk edebiyatında tabiat*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Günay, Ü. (2003). Türk halk dindarlığının önemli çekim merkezleri olarak dini ziyaret yerleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2), 5-36.
- Güngör, R. Ş. (2019). Türk şiirinin aksakalı son Dede Korkut. *Alkış Dergisi*, 8 (103), 30-32.
- Halbwachs, M. (2017). *Kolektif hafıza*. (çev.: Banu Barış), Ankara: Heretik Yayıncılık.
- Kanter, B. (2018). Bahaettin Karakoç'un şiir estetiği üzerine. *Türk Edebiyatı Aylık Fikir ve Sanat Dergisi*, 46 (541), 32-35.
- Kaplan, M. (2018). *Edebiyatımızın içinden*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karakoç, B. (2012a). *İhlamurlar çiçek açtığı zaman*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Karakoç, B. (2012b). *Seyran*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Karakoç, B. (2015). *Kar sesi*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Karakoç, B. (2016). *Bir çift beyaz kartal*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Saltık, E. (2010). *Atatürk dönemi (1923-1938) Türk şiirinde 'Anadolu'*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Tanyu, H. (1976). Dînî folklor veya dînî-manevî halk inançlarının çeşit ve mahiyeti üzerine bir araştırma, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 21, 123-142.
- TDK Türkçe sözlük*. (1998). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Uyar, Y. E. - Uyar, G. (2018). Abdest aldığı suyu sarhoş eden ozan. *Edebice Dergisi*, 3 (16), 7-8.
- Ünal, M. (2004). Türk medyasının halk inançlarına bakışı. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 16, 43-67.

Extended Summary

Bahaettin Karakoç is a poet who writes about Anatolia and the people living there. In his poems, Anatolia is not just a place. It is part of daily life shaped by culture, belief, and memory. His poetry is based on what he observes in Anatolian life. This study looks at Anatolian identity in his poems through folk beliefs, prayer, collective memory, and nature. Folk beliefs are often seen in his poems. Saints, dervishes, shrines, and traditional habits appear as part of normal life. These are not presented as ideas or symbols. They are shown as real parts of daily experience. Belief is connected with everyday life and affects how people understand events such as hope, sadness, and uncertainty. In this way, folk beliefs appear as a natural part of social life. Prayer is also an important part of his poetry. It is linked with feelings such as hope, sadness, and patience. In Karakoç's poems, prayer is not only a religious act. It is also a way to express inner feelings. It appears in difficult moments and in normal daily situations. It is used in private thoughts and also in shared experiences. This makes prayer part of both personal life and culture. Collective memory is another key point in his poetry. He writes about village life, family life, traditions, and daily routines. These are not only personal memories. They belong to the community. People share them and pass them from older generations to younger ones. His poems keep these memories in written form. They show how daily life, habits, and traditions continue over time. Nature also has an important place in his poetry. Mountains, rivers, fields, flowers, and seasons appear often. These are not only background details. They are part of human life and human feelings. The countryside is shown as a place where people and nature live together. People work, live, and grow in this environment. This helps show Anatolian identity through land and daily life. Nature also reflects simple emotions like hope, sadness, peace, and waiting. When these parts are read together, folk beliefs, prayer, collective memory, and nature are linked in Karakoç's poetry. They are not separate ideas. They support each other in a simple way. Together they show how Anatolia appears in his poems. Each part helps explain the others and builds a clear picture of life in Anatolia. Karakoç also uses simple and clear language in his poetry. He often uses words from daily speech. This makes his poems easy to understand and close to real life. The language reflects the culture of Anatolian people. It also helps the poems feel natural and direct. In this way, language becomes part of the cultural world in his poetry. In general, Karakoç presents Anatolia as more than a region on the map. It becomes a cultural identity shaped by daily life, traditions, and shared memories. His poems bring together personal observation and social life. Because of this, they show Anatolian identity in modern Turkish poetry in a simple and clear way. Cultural values continue in his poetry even when life changes over time.

"İyi Yayın Üzerine Kılavuzlar ve Yayın Etiği Komitesi'nin (COPE) Davranış Kuralları" çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir. / The following statements are included within the framework of "Guidelines on Good Publication and the Code of Conduct of the Publication Ethics Committee (COPE)":

İzinler ve Etik Kurul Belgesi/Permissions and Ethics Committee Certificate: Bu çalışma için Etik Kurul Belgesi gerekmemektedir. /An Ethics Committee Certificate is not required for this study.

Finansman/Funding: Bu makale için herhangi bir kurum ve kuruluştan destek alınmamıştır. /No support was received from any institution or organization for this article.

Yapay Zekâ Kullanımı/Use of GenAI: Abstract ve Extended Summary'nin yazımının kontrolünde google gemini'den yararlanılmıştır. / Google Gemini was used to proofread the Abstract and Extended Summary.

Destek ve Teşekkür/Support and Acknowledment: Destek ve teşekkür beyanı bulunmamaktadır. / There is no statement of support or gratitude.

Çıkar Çatışması Beyanı/Declaration of Conflicting Interests: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur. / There is no potential conflict of interest for the author regarding the research, authorship or publication of this article.

Yazarın Notu/Aauthor's Note: Yazarların noktu yoktur. /There is no author's note.

Katkı Oranı Beyanı/Author Contributions: Birinci yazar literatür taramasını gerçekleştirmiş, metin incelemelerini yapmış ve makalenin yazım sürecini yürütmüştür. İkinci yazar çalışmanın planlanmasına katkı sağlamış ve değerlendirilme sürecini yürütmüş ve metnin gözden geçirilmesini gerçekleştirmiştir. /The first author conducted the literature review, performed the text analyses, and oversaw the writing of the article. The second author contributed to the planning of the study, conducted the evaluation process, and reviewed the manuscript.